

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Економіка бізнесу

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 Міжнародні відносини**
Спеціальність **292 Міжнародні економічні відносини**
Освітній рівень **перший (бакалаврський) рівень**
Освітня програма **Міжнародний бізнес**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри

Міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник (и):

Муренець І.Г. к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В умовах формування та розвитку ринкових відносин сучасної економіки є ринок з його товарно-грошовими відносинами між учасниками. Головним носієм товарно-грошових відносин виступає підприємець або бізнесмен. Економіка бізнесу є головним структуроутворюючим елементом економіки держави. Тут у виробничому процесі «з'єднуються» трудові, матеріальні та фінансові ресурси з метою виготовлення різноманітної продукції і надання послуг для задоволення потреб суспільства. В сучасному бізнесі зосереджені найбільш кваліфіковані кадри, вирішуються питання раціонального використання ресурсів, високопродуктивної техніки, технології, розробляються бізнес-плани, здійснюються маркетингові дослідження та ефективне управління.

Таким чином, вивчення дисципліни «Економіка бізнесу» дасть змогу обґрунтувати доцільність створення нового бізнесу, приймати ефективні управлінські рішення, розраховувати прибуток від реалізації нових бізнес-ідей.

Об'єктом навчальної дисципліни є сукупність різних видів діяльності бізнесу і економічні відносини між ними.

Предметом навчальної дисципліни є організація та ефективність господарської діяльності та інших видів діяльності підприємництва.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей щодо набуття необхідної сукупності практичних знань, вмінь та навичок для вирішення конкретних бізнес-ідей в сучасних умовах господарювання.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка бізнесу» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Основне завдання опанування навчальної дисципліни «Економіка бізнесу» полягає у вивченні теоретичних та практичних питань створення бізнес-ідеї, стратегії та тактики її реалізації в сучасності, формуванні навичок оцінки переваг та недоліків створення нової бізнес-ідеї.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Макро- і мікроекономіка	Економічна дипломатія
Світова економіка та міжнародні економічні відносини	Міжнародний бізнес та міжнародне підприємництво
Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства	Технології комунікації міжнародного бізнесу
Міжнародна торгівля товарами, послугами, технологіями	Переддипломна практика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища
СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них
СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними	РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними
СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.	
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні .	РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні	РН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України
СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах	

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин
СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин	
СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними	РН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин
СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні	
СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.	РН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.
СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні	РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя для здобування знань, з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	
СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	РН26. Управляти міжнародним бізнесом, формувати, розробляти та реалізовувати стратегії щодо управління персоналом міжнародної компанії, маркетингової, конкурентної, інноваційної, фінансової діяльності та інші з урахуванням напряму діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу, враховуючи пріоритети старт-спеціалізації Харківського регіону
СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економіка бізнесу. Концепція функціонування

Тема 1. Поняття і сутність економіки бізнесу

1.1. Основи сутності економіки бізнесу.

1.2. Розвиток бізнес відносин.

Тема 2. Підприємництво в сучасних умовах господарювання

- 2.1. Основи підприємницької діяльності.
- 2.2. Організаційні основи та особливості створення бізнес-ідеї.
- 2.3. Зовнішнє середовище функціонування суб'єктів підприємницької діяльності.
- 2.4. Організаційно-правові форми підприємництва та їх порівняльна характеристика.
- 2.5. Основи оподаткування бізнесу.

Тема 3. Виробничий структура бізнесу

- 3.1. Формування виробничого процесу та його структура.
- 3.2. Типи та методи організації виробництва.
- 3.3. Форми організації виробництва.
- 3.4. Виробнича і соціальна інфраструктура бізнесу.

Тема 4. Організаційна структура управління бізнесом

- 4.1. Система управління сучасним бізнесом.
 - 4.2. Характеристика структури бізнесу.
- Змістовий модуль 2. Матеріально-технічна база бізнесу

Тема 5. Основні засоби

- 5.1. Загальна характеристика, структура та класифікація основних засобів.
- 5.2. Методи оцінки вартості основних засобів.
- 5.3. Знос та амортизація основних засобів.
- 5.4. Показники руху, ефективності використання основних засобів та напрями поліпшення їх використання.

Тема 6. Нематеріальні активи в бізнесі

- 6.1. Сутність нематеріальних ресурсів
- 6.2. Визначення та характеристика нематеріальних активів бізнесу.
- 6.3. Оцінка нематеріальних активів та напрями підвищення їх використання.

Тема 7. Трудові ресурси і оплата праці

- 7.1. Загальна характеристика та класифікація трудових ресурсів.
- 7.2. Показники чисельності та руху персоналу.
- 7.3. Продуктивність праці, методи її вимірювання та резерви підвищення.
- 7.4. Організаційні основи оплати праці.
- 7.5. Форми та системи оплати праці.
- 7.6. Формування фонду заробітної плати.

Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції, послуг

- 8.1. Сутність та класифікація витрат виробництва сучасного бізнесу.
- 8.2. Групування витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями.
- 8.3. Напрями зниження витрат виробництва та собівартості продукції, послуг.

Тема 9. Ціноутворення

- 9.1. Сутність та формування цін на продукцію, послуги. Види цін.
- 9.2. Політика ціноутворення. Методи ціноутворення.
- 9.3. Стратегії ціноутворення.

Тема 10. Конкурентоспроможність продукції, послуг

- 10.1. Показники виробництва продукції, послуг та методи їх визначення.
- 10.2. Якість продукції та методи її оцінки.
- 10.3. Стандартизація та сертифікація продукції як фактори підвищення її якості.
- 10.4. Конкурентоспроможність продукції та методи її оцінки.

Тема 11. Фінансові результати бізнесу

- 11.1. Сутність, класифікація та методика визначення фінансових результатів.
- 11.2. Функції прибутку, фактори, що впливають на його розмір та порядок розподілу прибутку

Тема 12. Економічна ефективність бізнесу

- 12.1. Показники оцінки ефективності бізнесу.
- 12.2. Показники оцінки ефективності діяльності сучасного бізнесу.

12.3. Основні фактори та напрями економічного зростання.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

До сукупності методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, які використовуються під час викладання навчальної дисципліни «Економіка бізнесу», відносяться: лекції у вигляді діалогу (Тема 1, 2), дискусії (Тема 6, 9), презентації доповідей (Тема 11, 12), робота в малих групах (Тема 5), мозкові атаки (Тема 3, 10), кейси (Тема 10), міні-тренінги (Тема 4, 7, 8), вирішення базових питань (всі теми).

На самостійній роботі заплановані завдання, які допоможуть знайти ідеї для реалізації власного бізнесу. Студенти будуть виконувати всі завдання, які направлені на формування компетентностей щодо створення своєї компанії. Результати стосовно створеної компанії будуть представлені на останній лекції дисципліни. На практичних заняттях студенти спробують себе в ролі економістів та будуть вирішувати важливі фінансові питання підприємств, які представлені в кейсах та завданнях.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Економіка бізнесу» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути допущеним до складання іспиту – 35 балів);

підсумковий контроль у формі іспиту.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: усне опитування студентів за темою лекції.

практичних та семінарських занять: вирішення практичних завдань, робота над кейс-стаді (результати виконання завдань оцінюються до 5 балів в залежності від складності завдань). Загальна кількість балів – 40;

колоквіум максимально оцінюється в 10 балів, два колоквіуму впродовж семестру – загалом 20 балів. Колоквіум містить три завдання: 1 теоретичне (4 бали), два ситуаційних завдання (кожне оцінюється в 3 бали);

самостійної роботи: результати проведеного дослідження за обраною темою презентуються на занятті, для презентації мають бути використані програми PowerPoint або інші програми для створення презентацій. Оцінюються коректність отриманих результатів дослідження, кількість та якість аналізуючих джерел інформації, креативний підхід в процесі презентації результатів, вміння щодо публічної комунікації. Дві презентації впродовж семестру, робота є допуском до екзамену;

творчі завдання, запропоновані для самостійного вирішення.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми в рамках навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет включає: 10 тестів (кожен тест 1 бал - загальна оцінка 10 балів), одного стереотипного завдання (5 балів), двох діагностичних завдань (кожне з яких

оцінюється 7 балів) та одного евристичного завдання (11 балів), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Макс бали
Тема 1. Поняття і сутність економіки бізнесу.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія: Тема 1. Поняття і сутність економіки бізнесу. Тема 2. Підприємництво в сучасних умовах господарювання	Дискусія, усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Розрахунок індексу транснаціональності.	Перевірка і оцінка результатів виконання завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять. Індивідуальне заняття.		
Тема 3. Виробничий структура бізнесу. Тема 4. Організаційна структура управління бізнесом.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Виробничий структура бізнесу. Тема 4. Організаційна структура управління бізнесом.	Усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдання: оцінка факторів макросередовища обраної країни.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Робота в малих групах: Оцінювання привабливості обраної країни щодо виходу підприємства на зарубіжний ринок Індивідуальне заняття.		
Тема 5. Основні засоби	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Основні засоби.	Усне опитування	
	Практичне заняття	Завдання: Розв'язок задач за темою.	Оцінка результатів виконання завдання	5
<i>Самостійна робота</i>				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Індивідуальне заняття.		
Тема 6. Нематеріальні активи в бізнесі	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія: Тема 6. Нематеріальні активи в бізнесі.	Усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Розв'язок задач за темою.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять Індивідуальне заняття.		
Тема 7. Трудові ресурси і оплата праці.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 7. Трудові ресурси і оплата праці.	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою.	Задачі	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Творче завдання: Обґрунтування способу виходу компанії на зарубіжний ринок. Підготовка до колоквиуму. Індивідуальне заняття.		
Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції, послуг	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції, послуг	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою. Колоквиум		10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквиуму. Індивідуальне заняття.		5
Тема 9. Ціноутворення.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 9. Ціноутворення	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою.	Задачі	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять. Індивідуальне заняття.		
Тема 10. Конкурентоспроможність промо	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 10. Конкурентоспроможність продукції, послуг	Усне опитування	
	Практичне заняття	Кейс	Результати	5

жність проду кції, послуг .	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
Тема 11. Фінанс ові результ ати бізнесу. Тема 12. Економ ічна ефекти вність бізнесу.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 11. Фінансові результати бізнесу. Тема 12. Економічна ефективність бізнесу.	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою. Колоквіум	Результати вирішення завдання	10
	Самостійна робота			
	Індивідуальне заняття.	Індивідуальне заняття. Представлення матеріалів та захист.	Презентація та звіт	
Іспит				40

Рекомендована література

Основна

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства. / М.В. Афанасьєв, О.Б. Плоха: підручник / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2013. – 660 с.
2. Krugman Paul, Maurice Obstfeld and Marc Melitz. [International Economics: Theory and Policy](#)/ Krugman P. – Harlow, England : Pearson, 11th edition, 2018. – 800 p.
3. Архієреєв С.І. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини [Текст]: навч. посіб. / С. І. Архієреєв, Н. М. Волоснікова, С. О. Климова; за ред. С.І. Архієреєва; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків: Видво Іванченка І.С., 2019. – 233 с.
4. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах [Текст]: навч. посіб. / П.П. Гаврилко, А.В. Колодійчук, С.П. Лазур, Ф.А. Важинський; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгор. торг.-екон. ін-т. – Львів: ННВК «АТБ», 2019. – 257 с.

Додаткова

5. Міжнародні організації : навчальний посібник / укладачі: Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 235 с.
6. Муренець І.Г. Управління бізнесом в міжнародному середовищі. Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. : тези допов. – Харків: ХНУМГ ім.О. М. Бекетова, 2022.
7. Муренець І.Г. Адаптація вітчизняних підприємств до європейських стандартів. Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції: матеріали VII міжнар. науково-практ. Інтернет-конф., 29 жовт. 2020 р. : тези допов. – Полтава: Нац. унів-т «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка», 2020. – С. 104–105.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

8. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим

- доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Асоціації українських банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua>.
 11. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Економіка бізнесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view>.
 12. Business Dictionary – [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.businessdictionary.com/definition>.
 13. EU Statistics – [Electronic sources]. – Access mode : <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>